

dixi, quilibet in septimo in lucem veniens maxime vitalis esset; sed ceteris perfectior ac magis vitalis, cum tamen conflet, multos, immo omnes ut plurimum interire, & non esse ea perfectione munitos, quae ad vitam tradendam requiritur. Deficiente ergo foetus perfectione, septenarius numerus nihil operari potest, ut latius supra ostendi; neque enim septimus, ob id, quod septimus est, in numero potest majorem perfectionem foetui praebere, neque quoad vires; neque quoad membrorum abolitionem; immo hoc multo magis efficit octavus ratione temporis, cum per eum fuerit foetus majorem moram in utero trahere, & majori alimenti copia se ipsum nutrire, quod etiam si velis septimum, ut septimus mensis est, aliquam perfectionem foetui ministrare, jam octimestris, & tam habet, & quam etiam ab octavo ratione distantiae temporis, ut dixi, recipere potest, at si octimestris imperfectus est, ut experientia ipsa satis superque declarat, multo magis debet dici imperfectus septimestris, neque enim fieri potest, ut si quam perfectionem septimestris sit adeptus, illa octimestri adempta fuerit. Sed quaenam est ista perfectio, quam a septenario hoc numero acquirit foetus? nam cum in numero dierum, qui septem menses complent, milles septenarius numerus reperitur; ipsum quicquam neque quoad vires, neque quoad corporis perfectionem nisi temporis ratione operatum esse videtur; ac cur hic idem numerus septenarius, qui in sex mensibus plusquam quater vigesies multiplicatur, & in octo mensibus plusquam trigiesies, aut quadragiesies magis efficientiam ostendit in septimo mense, quam in aliis, ego quippe & foetus perfectionem majorem, quam in praeteritis diebus, & dentire, & pubescere, & hujusmodi non ejus numeri septenarii ratione, sed potius, ut dixi, ratione distantiae temporis fieri crediderim, quod experientia ipsa veritatem habere demonstrat, cum non semper in omnibus eodem tempore contingant, sed plurimum & anticipent, & retardent: neque unquam imaginari potest, qua ratione numerus aliquis efficientiam aliquam in huius rebus habere possit, cum sit quid ad posteritatem, nec res sint propter

28 numerum, sed numerus propter res: tamen ego praceptorum meorum sententiae, si ita jubent, acquiescam, & ingenii mei hebetudinem potius deplorabo, licet sciam maximos viros, & inter ceteros Celsum suae Med. lib. 3. cap. 4. hanc numerorum efficientiam non admisisse, & ex recentioribus Laurentium Anatom. lib. 8. quest. 10. indignum Philosopho existimasse, vim aliquam in agendo numeris tribuere. Non ergo ob defectum septenarii numeri octimestris vitalis non est, sed quia non eo alimentum munitus est, sicut nec septimestris, (qui etiam imperfectior est) quod sibi ad vitam est necessarium. Itaque dicendum ex his videtur, quod tam septimestris, quam octimestris imperfecti quidem sunt, & difficile vitales, & licet facilius vivat septimestris ob rationem, de qua infra, utroque minime ex sua natura vitali existente, tamen non ob id octimestris habet cum vita eam repugnantiam, quam habere voluerunt scriptores omnes, quos plenissime cumulat Bonavent. lib. 1. & 2. de Octim. par. ubi & octimestrem vivere aliquando posse strene, & pluribus fortasse, quam oportuisset, defendit, faventque maxime suae sententiae, quam ex professo etiam tenent Cordan. in lib. de sept. & octim. par. Auger. Epist.

lib. 5. Epist. 2. & lib. 2. de part. humano cap. 16. & alibi.

Sed tempus jam videtur, ut patefaciamus, qua ex causa facilius vivat septimestris, quam octimestris, cum tamen ille imperfectior sit; ita enim quotidiana experientia monstrat, & non solum Medici ac Philosophi omnes, sed & ipsae aliculae confirmant; nam superviventibus ex mille septimestribus decem, vix quinque ex mille octimestribus vita compotes sunt, quinimmo etiam si vivat aliquando, sed de raro octimestres, tamen ceteris partibus imbecilliores, & minus vividos esse ipse etiam Bonaventura eorum accerrimus defensor conficitur in con. p. magni sui operis cap. 33. cuius rei rationem ex ipsius rei natura deceptam subsequenter puto.

Dubium non est, quod quanto tenior ac recentior foetus est, eo magis a morbifica causa laedi potest, quia, ut Hipp. 1. de morb. mul. dicebat, cum admodum sunt exigui foetus, in invalidi existunt: & idcirco plures abortus contingunt teniore foetu existente, quam firmiore ac proveciore; unde fit, quod plures abortus contingant primis septem diebus, quos effluxiones vocat Hipp. in lib. de septim. par. & Arist. 7. de hist. Anim. cap. 3. quam in sequentibus quadraginta diebus, & plures etiam in praedictis quadraginta diebus, quam in subsequentibus, eodem Hippocr. teste, loco citato, vers. fin. & Arist. ibid. in fin. et ratio eadem, quam ipse attulit, affertur ab Hippocr. dicente, quia quadraginta dierum tempore transacto foetus validiores existunt, quod & Gal. firmabat Aphor. comm. 4. Aphor. 1. 36 extr. ord. class.

Cum igitur jam supra demonstraverim, tam septimestrem quam octimestrem foetum a praenaturali ac morbifica causa ex utero expelli, & ante destinatum tempus in lucem nasci, idcirco utriusque ut plurimum commoriuntur, si qui tamen, ut plures repetii, viribus pollent, ac ita valent, ut morbificae causae resistere possint, & laborem, quem in nascendo subeunt, superare, cum jam talem perfectionem adepti sint in utero, qualis ad membrorum aliqualem firmitudinem, ac quasi justam mensuram requiritur, cum & evidenter in majorem molem sublata sint, & jam carne munita ac coepta, & cum jam per os nutririi possint, quod ante illud tempus non poterant, licet eam firmitudinem non habeant, quae ad certam vitam traducendam, & ad bene vivendum quoad corporis valetudinem est necessaria, immorbificam causam, & laborem in nascendo perpetratum, & externi aeris injurias exuperantes, maxima ac diligenti cura tractati, ut Arist. firmabat, possibile est aliquando, ut vivant. At septimestris facilius vivit, quia, cum tenior ac debilior sit, a minori causa praenaturali ac morbifica laesus facilius ab utero foras expellitur, & minore cum labore, ob corporis exiguitatem, ita ut minus cum morbo colluctans, minus etiam ab eo affectus in lucem prodeat. Octimestris autem, quia firmior ac fortior, non nisi a magno morbo, & a magna vi manumittitur, ut Mercurialis dicebat lib. 2. de morb. mul. cap. 1. unde arguit causam laedentem non debilem Avic. loco sepe citato. argumento est, in partu octimestri non solum periclitari foetum, sed etiam ipsam matrem. Arist. lib. 7. de hist. Animal. cap. 4. Ab. Magn. 9. de Anim. tract. 1. c. 4. & notat etiam Nancel. in Analogia lib. 7. par. 4. probl. de part. leg. par. 3. ergo Octimestris non

non nisi a morbo plurimum exagitatus, ac debilis ex lucta cum eo perpetrata jam redditus in lucem protruditur, itaque mirum videri non debet, si septimestris difficiliter vivat, quin etiam & illud ipsum Nonimestris aliquando evenit, cum enim tales abortiuntur, nunquam, aut raro vivunt, ob id ipsum, quod de octimestribus firmavi, nimirum, quod diutius cum morbo luctantur, & inde debiliores redduntur, & causam morbificam ac validam contra ipsos pugnasse, certum est.

40 Sed dices, cur ante septimum, cum a parva & debili causa foetus laedatur, & facile ei cedat, tamen nunquam vivit? Respondeo, illud non solum ob sui omnimodam imperfectiorem, & corporis infirmitatem evenire, sed etiam quia ante septimum nullus per os ob sui inabsolutionem nutritur, quod si per os nutririi posset, & forte principium aliquis foetus sortitus esset, etiam ante septimum, licet multo difficiliter, vivere illum aliquando posse crederim, ut de septimestribus & octimestribus evenit, & hac de re historici quibusdam a Medicis fide dignis enarratis non omnem fidem adimere debere nos existimaverim.

41 Alia insuper assignari potest ejus rei ratio, & est hujusmodi: Tam septimestres, quam octimestres interdum ob id nascuntur, quod valide sese in utero commoventes, ligamenta quibus utero alligantur, vi disrumpunt, per eamque vim ab utero exeunt, non ex Naturae praescripto, & idcirco uterque minus ceteris vitalis est. & is, qui in septimo movetur, fortior censendus eo est, qui in octavo movetur; nam retardatio ejus motus in octimestri, arguendo est, illum debiliorem esse septimestri, hinc est, quod septimestris facilius vim illam exuperat, & ob corporis quoque exiguitatem minus in exitu laborat, octimestris difficiliter vim illam sustinet utpote multo majorem, & ob sui majorem corpulentiam magis etiam in nascendo laborat, unde etiam multo difficilior, quam septimestris vivit. At quisquam ad priorem rationem objiciet forte fortuna, quod in morbo levi, quo septimestris affligitur, est etiam minor resistentia ex parte ipsius, quia debilior, quemadmodum major ex parte octimestris, quia fortior in fortiori morbo, quantum ergo septimestris, quia exilior, potest resistere exiliori morbo, tantum octimestris quia robustior morbo robustiori resistere poterit, & ideo, quantum est ex parte hujus rationis periculum, utriusque deberet esse aequale, cum resistentia, & morbi comparative sint aequales, & sic utriusque vel pariter vivere, vel pariter interire deberent.

43 Dico, quod debile a levi causa movetur, forte autem etiam a forti non movetur. Gal. 5. de sanit. tuend. cap. 4. clas. 2. quod ibi exemplificat ex statu seuum, de quibus etiam Sophocles in Oedip. Tyrant. dicebat: Corpora vestra causa sunt ipsi parvula.

Itaque septimestris quia debilior facile levi causa cedit, octimestris quia fortior etiam fortiori, nisi cum magna difficultate non cedit, diutiusque cum morbo luctatur, & ex ea pugna maximum elicit detrimentum; debilitantur consternanturque ejus vires penitus ac omnino, sine quibus neque morbi incommoda, neque partus labores, neque externi aeris injurias tolerare potest, ac denique sese a morbo recolligere, quin viribus omnino ab illo depopulatis, tandemque omnino succumbentibus, foetus necessario interit. Concludamus itaque, dicen-

tes, quod si id debet attendi, quod a Natura fit non quod ex accidenti, ut jubent ipsae Leges in l. Naturalem. §. Apium. ff. de acquir. rer. dom. & l. Item veniunt. §. Cum praediximus. ff. de petis. hered. jam septimestres & octimestres foetus tanquam non naturaliter, & extra tempus a Natura homini ad nascendum destinatum orti rejiciendi, & nonimestres & decimestres solum acceptandi; vel si septimestris recipi aliqua ex causa debeat, octimestris quoque una saltem impune recipiatur, si vero recipiantur, cum praedicta cautela id fiat, de qua in fine superioris quaestionis egimus.

S V M M A R I V M.

1. Necessarium fuit, omnia animalia habere tempus nascendi certum, congrua latitudine donatum.
2. Naturalem nascendi terminum animalia aliquando ob morbificam causam praeventum.
3. Nonus mensis salubris & vivificus.
4. Necessarium fuit in utero gestatione dari quoddam tempus, quo foetus minus alimentum, quam par sit, a matre habeat.
5. Non potest nascendi spatium neque in speciebus, neque in individuis ejusdem speciei, uno eodemque dierum numero constare. & habere hoc locum in omnibus animalibus, num. seq.
6. Latitudo temporis nascendi in homine.
7. Mares frequentius nono, feminae decimo nascuntur.
8. Mares fortiores & calidiores feminis.
9. Brevissimum nascendi terminum in homine esse nonum mensum.
10. Septimestres non solum naturaliter nascuntur, sed vegeti, & perfecti, & fortes sunt. confirmatur ibid.
11. Nonimestris ex aliquando pro septimestribus accipiuntur, & quomodo.
12. Septimestres & octimestres debiles, imperfecti, & plurimum non vitales.
13. An ad factus perfectionem necessarius sit nonus mensis exactus, vel sufficiat affectus.
14. Satis est, ut foetus singulorum mensum partem attingat. confirmatur ibid.
15. Temporis quantitas, non qualitas attendenda.
16. Frequentior nascendi terminus in homine nonusne sit, an decimus.
17. Nonus a Platone inter legitima nascendi tempora non commemoratur. vide ibid.
18. Communis nascendi terminus decimus mensis.
19. Nasci ante decimum, non est secundum naturam.
20. Iesus Christus Dominus ejusque Mater semper Virgo, decimo nati sunt.
21. Communis nascendi terminus non ita praefixo dierum numero definitur, ut unum terminum alio frequentior esse sit asserendum.
22. Theocriti locus de Hercule exanimato.

De Partu Nonimestri & Decimestri.

Q V A E S T I O V.

Sufficienter quidem in superioribus quaestionibus demonstratum est, Naturam debuisse cuilibet Animali constituere quoddam certum nascendi spatium, quod quidam latitudine ob temperamento- rum inter se distantiam donaretur, neque tamen eam latitudinem tantam potuisse esse, ut quolibet tempore nasci animal posset; nam neque debita perfectionem, si multum praeveneret, acquirere potuisset.

potuisset, & si multum eam exuperasset, incassum in utero materno tanto tempore moram traaxisset. Diximus etiam, hunc nascendi terminum ad quandam certitudinem restrictum, nonnulla animalia, hominemque præsertim tanquam morbis præ cæteris obnoxium, per accidens, & à morbifica causâ prævenire; nonnulla etiam exuperare in sequentibus probabitur.

His ergo sic demonstratis, infimulque septimestri ac octimestri spatio à legitimis, ac naturalibus nascendi terminis in homine eliminatis, ex eo, quod prævenirent generationis perfectæ tempus, jam ad nonum mensem pervenimus, quem salubrem, ac vivificum esse ancilæ ipsæ, & rudes pueruli ita perfectum habent, ut nihil supra. atque hic primum omnium mensium ex nostra sententia non ratione numeri, sed ratione quantitatis temporis ex sua natura vitalem fetum profert; in hoc enim fetus, qui & bene valet, & viribus sufficientibus dotatur, & temperamento calidiore existit ut plurimum ex utero egreditur non solum quoad nutrimenti quantitatem, & membrorum formationem, & fortitudinem, sed etiam quoad omnes, quas & ad esse, & ad bene esse requirit conditiones absolutissimas.

Individa ergo unius speciei licet inter se differant, tamen omnia in sua specie conveniunt ita, ut quæ suæ speciei conveniunt, conveniant etiam & ipsis individuis, hac tamen differentia, ut speciei conveniant sub specifica, & universali conditione, individuo sub conditione individuali ac particulari; si ergo consideras, exempli gratia, equum ut suam speciem refert, & dicas illum debere nasci tali vel tali termino, hic terminus non potest considerari ita particulariter, ut ad plura distribui non possit, & non consideretur sub universali quadam conditione: at si equum ut individuum quoddam consideras, tunc necesse est, quodlibet individuum speciei equinæ habere certissimum ac determinatum terminum nascendi, qui tamen ad universalem unum speciei convenientem proportionetur, & relationem habeat. & hæc proportionem inferant & eorum, quæ diximus de necessitate temporis certi nascendi, & eorum, quæ nunc dicimus.

Nam ob id certum nascendi tempus dari debuit à Natura, quia necessarium erat, animal in utero materno moram faciens & augetens, ad quoddam tempus procedente ætate devenire, in quo minus alimentum, quam par sit, à matre haberet, & in quo tale perfectionem adeptum fuerit, ut in lucem progredi tuto posset, ita testante Hipp. in lib. milibus citato de Nat. Puer. non longe à fin. hoc ergo spatium in homine non potuit minus esse novem mensium, sui corporis consistentiæ & magnitudinis ratione habita, tamen, quia non poterat in omnibus individuis spatium illud uno eodemque dierum numero constare, quia non omnia eodem cibo fruuntur, non omnia eodem temperamento dotantur, neque uno eodemque celo omnia vivunt, neque omnia iidem viribus constant, non potuerunt nec debuerunt omnia in nono nasci, sed ubi plures causæ dominabantur partem perficientis & accelerantes, nono nasci debebant, ubi minores, serius; quod non solum in homine locum habere dicendum, sed in cæteris quibusque animalibus: eadem enim rationes, quæ Naturam ad illud in humanæ speciei individuis præstandum co-

gerunt, eadem profus & in cæteris illam exequi persequerunt.

Universa ergo temporis nascendi latitudo in homine à noni principio est ad exactum usque decimum, vel ad principium etiam undecimi; at in nono, & in ejus præsertim principio fortiores & calidiores, & à fortioribus aut calidioribus parentibus generati, ut plurimum in lucem prodeunt; inter noni finem & decimi principium nascuntur mediocriter circa eas res se habentes, decimo exacto debiliores & frigidiores, vel ob sexum, vel ob temperamentum, vel etiam ex accidentalibus causis: & idcirco feminæ frequentius decimo, mares plurimum nono nasci consueverunt. Aristot. 7. de hist. Anim. cap. 4. quia mares calidiores & fortiores 9 feminis existunt, ut satis superque probatum est Tit. de Ætat. quæst. 6. à num. 4. ad plures seqq.

Brevissimum ergo nascendi terminum in homine nonum, longissimum decimum exactum afferendum, ante quos aut post quos terminos qui nascuntur, vel à morbo exagitati ante tempus in lucem ejiuntur, vel à morbifica causâ quadam debilitati exitum retardant.

Quod si pauculis quibusdam exemplis filius Lemnius de ocul. Nat. mirac. lib. 4. cap. 22. & alii nonnulli affirmare velint, septimestres non solum naturaliter nasci, sed & vegetos, & perfectos, & fortes esse, ego iis, quæ ut plurimum & secundum plurimum sunt, inmixtus, vel experimenta ab illis adducta esse de raro contingentibus affirmabo, quæ ordinem Naturæ non ideo perturbant; vel dicam, potuisse mulieres illas, quæ tales fetus in septimo se peperisse nararunt vel ipsos decessisse, vel potuisse illas facillime falli, quemadmodum contingere dicunt Hipp. & Arist. in locis sæpius citatis de iis, quæ supra decimum mensem uterum gestasse se putant, quibus aliquando, menstruis ex se & non ex prægnantia deficientibus, putant se concepisse; deinde verè concipientes, prægnantiam non à vero tempore, sed à defectu menstruorum enumerant, & sic putant, se supra decimum mensem gestasse, sic & in aliis quibus, quæ septimestres peperisse se credunt, evenire interdum mihi persuaserim: sunt enim quæ, etiam si conceperint, tamen primis duobus mensibus purgantur, & si multo languine refertæ sint, quali eadem quantitate menstruantur, qua extra prægnantiam purgari solebant, deficientibus vero in tertio mense prædictis purgationibus tuto concepisse, & non ante se existimant, atque hoc pacto septimo mense, à menstruorum defectu enumerantes, parere se credunt, cum tamen re vera non pepererint: quod mire consonat cum Timæi sententia de qua Plutarch. de Placitis Phisosophorum, lib. 5. cap. 18. hos autem, qui sic nascuntur, & vivere, & bene vivere, & absolutos, & perfectos, & fortes existere quid obstat? Nobis quidem satis esse debet, quod, si qui verè septimo mense aut etiam octavo nascuntur, & imperfecti, & debiles existunt, & minime vitales, saltem secundum plurimum.

Sed ad rem nostram; dubitare possumus, an ad fetus perfectionem necesse sit nonus mensis exactus, vel sufficiat, ut principio proximus sit, vel, ut Gellii verbo utar, ut sit affectus; & breviter dicamus, nono confecto nasci quidem perfectissimum fetum, tamen etiam affecto nasci quosdam, qui & viribus sunt validioribus, & temperamento calidiori; ita ut ad omnimodam fetus perfectionem nonus affectus satis sit, non ita tamen, ut unum aut alterum diem noni

noni peregrisse satis esse credam: neque enim verum esse mihi persuadeo, quod vulgo protritum est, sufficere nimirum, ut factus singulorum mensium portionem, vel diem apprehendat, ut perfecte nascatur: nam ego semper ad temporis quantitatem, non vero ad qualitatem, quæ à numero dependet, respicio; atque ea de re cum in principio noni nasci perfectum dico, intelligi velim in pluribus primis decem diebus peractis, ante quos raro fortasse quicquam naturaliter nascitur.

Sed dubitatur iterum, & merito, quisnam sit frequentior nascendi terminus in homine, nonne an decimus mensis. Siquidem non solum communis doctorum hominum opinio, sed etiam ipsius vulgi, nonum esse frequentiorē astruit, & mirari subit illud Esdræ 4. cap. 5. vers. 40. Vade, & interroga prægnantem, si quando impleverit novem menses suos, ad huc poterit matrix ejus retinere partum in semetipsa? & dixi, Non potest, Domine. Et illud ibid. cap. ult. Quemadmodum prægnans, cum parit in nono mense filium suum, &c. cum tamen apud magnos viros, decimum esse magis communem, affirmatum reperimus.

Primo enim Hippocr. in lib. de Nat. Puer. in fin. cum rationem querat, cur non longiori, quam decem mensium spatio mulier utero gerat, innuere videtur, decimum mensem terminum esse nascendi magis communem, quod multo manifestius ostendit ex verbis in eod. lib. paulo supra prolatis, quæ apud ipsum legere quisquis sit potest.

Platonem tamen quisvis doctus admirabitur, qui non solum frequentiorē & communiorē nascendi terminum decimum esse, quam nonum firmare videtur, sed nonum respuere, ac decimum solummodo pro naturali nascendi termino acceptare, cum quimo de Rep. vers. med. inquit, omnes quicunque nascuntur decimo mense, vel septimo ex ea die, qua quis liberis operam dedit, masculi ab hoc filii, feminæ filiz nominantur, licet fortasse inter hæc duo tempora etiam nonum, & octavum comprehensivè voluisse illum, suspicari possimus.

Accedit Arist. 7. de hist. Anim. cap. 4. & 4. de Gener. Anim. cap. 4. qui postquam hominem & septimo, & octavo, & nono nasci asserasset, addidit: Et quod plurimum sit decimo. at quod plurimum sit, id maxime secundum Naturam est; ergo nasci decimo maxime secundum Naturam esse videtur, & terminus præ cæteris acceptabilis.

Sed multum movere nos potest locus ex sacris litteris desumptus, quem etiam Tiraq. ad eam rem probandam cum pluribus aliis adduxit auctoritatibus; est autem locus ille Sapient. cap. 7. in princ. & habet ita: Sum quidem & ego mortalis homo similis omnibus, & ex genere terreno illius, qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro, decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine ex femine hominis, & delectamento somni conveniente. Et paulo post: Vnus ergo est introitus omnibus ad vitam, & similis exitus. Ex quibus verbis facile colligere licet, etiam apud Hebræos, & consequenter apud propinquas gentes, ut Ægyptios cæteris sapientiores, eam fuisse opinionem, ut communis hominibus nascendi terminus decimus esset mensis à conceptione.

Est etiam ejus rei argumentum, quod Ariston. apud Herod. in Erat. sen lib. 6. negat Demaratum suum esse filium, quod decem mensium spatio non fuerit à matre gestatus, etiam si mater ibi, non

omnes nasci decimo testetur ipsi Demarato, sed nonnullos nono, alios septimo. ex quo loco colligere licet, apud eas gentes tanquam quid magis frequens & commune, notum fuisse, hominem nasci decimo, ignotum vero, tanquam minus frequens, nasci nono aut septimo.

Omittam quamplurimas alias magnorum viro- rum auctoritates, quarum plures plenissime cumulat Tiraq. in præcit. 1. si unquam. Glo. ead. numero 210. earumque nonnullas, ut ex ipso videre est, à Gellio accepit Noët. Attic. lib. 3. cap. 16. & satis mihi sit Cardanum legendum proponere Contrad. Med. lib. 1. tract. 3. contrad. 8. qui legitimum parienti tempus in homine decimum esse etiam ex Hipp. mente concludit, immo & ante decimum non esse propriè secundum Naturam parere in muliere; quod etiam firmat Vallersol. lib. 1. lacor. comm. cap. 18. ex quibus omnibus tantorum viro- rum auctoritatibus concludendum videtur, decimum mensem & frequentiorē, & magis naturalem, quam nonum nascendi terminum ipsi homini esse.

Nec deest etiam ad illud ipsum firmandum experientia, quippe cum, si mulieres quæ plures liberos ediderunt, & in hisce rebus magis sunt expertæ, interrogaveris, plerumque se supra novem menses uterum gestasse fatebuntur, & earum aliquæ, cum partum ad decimum protrahi observant; præsertim ad ejus finem, feminas se parituras autamant, Aristotelis sententiæ nesciæ faventes.

Quintem, quod multum movere nos potest, Dominus noster Iesus Christus, ejusque semper Virgo mater Maria decimo mense nati sunt, ut pater; si enim ab octavo Kalend. April. usque ad oct. Kalend. Januar. & à sext. Idus Decembris usque ad oct. Idus Septembris enumeres, reperies in utroque casu, à die conceptus usque ad diem nativitatis intercessisse dies 275, & 276. quos si in menses lunares conjunctionis divides, efficiunt menses novem, & dies undecim vel duodecim, aut supra; Immo possent aliquando decem menses exactos constituere: nam 280 dies ad Hipp. mentem sæpe undecimum mensem attingunt. At etiam si solares menses accipiendo esse contendas, tamen decimo mense natus uterq; est, quia 270 dies novem completos & undiq; perfectos solares menses constituent, supererunt ergo dies quinque aut sex, qui decimi principium erunt, ut manifestissime apparet. Quanquam Nancel. lib. 7. Analog. par. 4. probl. de part. legit. par. 3. voluit, tam Iesum Christum, quam ejus matrem semper Virginem, nonimestres existisse; ut ex computatione apparet, decimum atrigisse, ut dictum est.

Dicamus, quod communis nascendi terminus non ita præfixo dierum numero concludatur, ut firmari possit, unum terminum altero frequentiorē esse, nascitur homo, ut dixi, secundum Naturam institutum à nono affecto usque ad decimum confectum, & intra hoc spatium omnes discurrere ac oberrare comperies; feminæ, & qui frigidiusculo sunt temperamento, aut viribus debilioribus, nono confecto, aut decimo affecto, & confecto nascuntur, cæteri nono affectante, vel ad finem properante. Sunt etiam & ex fortioribus, qui in decimo nascuntur, ut Salomon, Hercules, de quibus supra, & Cæsar Augustus, tradente Suetonio in ejus vita, cap. 94. quod illis non ob frigiditatem temperamenti evenit; sed quia, cum cæteris vegetiores sunt, plus alimenti etiam & diuturnius requirunt.

Sed liceat mihi Theocriti locum hic examinare 23
E
Idyll.

Idyll. 25. in quo Herculem, quem decimeftrem fuisse constat, ut patet ex his versiculis :

Namque laboriferi cam jam natalis adesse
Herculis, & decimum premeretur sidere signum,
Tendebat gravitas uterum mihi; quodque ferebant
Tantum erat, ut posses auctorem dicere tanti
Ponderis esse Iovem. Ovid. Metam. lib. 9.

vocat ob id tarde-genitum in sequentibus his verbis :

Illi anem spiritus voluebantur circum puerum
Tarde-genium.

Ex quo loco videtur inferri posse ad Theocriti mentem decimum mensum fuisse tardiozem nascendi terminum in Hercule, quam à natura cæteris sit constitutum. & ex hoc etiam suspicari possumus, eandem fuisse omnium Antiquorum sententiam.

Ego tamen non eam fuisse Theocriti mentem puto, sed vocasse illum Herculem tarde-genitum non respectu aliorum, sed respectu sui ipsius, quia cum per multos dies ante nasci debuisset, ejus mater plurimum in partu laboravit ob Iuonis invidiam, quæ retardavit Alcmenæ partum, teste Homer. Iliad. 19. in his verbis :

Hæc autem (Stenelei uxor) gestabat utero carum filium; septimus autem erat mensis:
Eduxit tamen in lucem etiam immaturum existentem.
Alcmenæ autem cohibuit partum, & repressit dolores.
Quia ergo instante Alcmenæ partu, repressus est à Iunone per aliquos dies, idcirco Theocritus, ut mea fert sententia, vocat Herculem tarde-genitum, sed hæc animi gratia dicta sunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Decimus mensis est longissimus nascendi terminus in homine.
- 2 An supra decimum mulier possit uterum ferre.
- 3 Annuus partus, & natu major admittitur, resellatur num. seq.
- 5 Fœtus portari potest à matre per decem menses, & duos dies.
- 6 Undecimeftres ex Hipp. sententia quot diebus nascuntur. & vide num. seq.
- 8 Supra septem quadragenarios in utero commorantes pereunt, contrarium num. seq.
- 10 Homeri locus examinatus.
- 11 Gellii ad Homeri auctoritatem responsio.
- 12 Graeci plurali numero pro singulari interdum utuntur.
- 13 Hercules decimeftres fuit.
- 14 Annus apud antiquos Græcos decem mensibus constabat, contrarium ibid.
- 15 Homerus Eolus erat.
- 16 Homerus partus potest per paucos quosdam dies supra decimum mensum retardari, etiam integris decem mensibus acceptis.
- 17 Supra decem dies ultra decimum vix unquam portari potest fœtus.
- 18 Numerorum consideratio nullius momenti per se est.

De Partu supra decimum mensum.

Q V Æ S T I O VI.

Decimum mensum esse longiorem nascendi terminum in homine & supra demonstravimus, & Hipp. etiam ipse firmavit lib. de Nat. Puer. illumque ob id inter legitima tempora constat fuisse à Legibus acceptatum, l. Gallus. ff. de lib. & Posth. in princ. & ibi Bart. num. 12. Alex. num. 21. & alii

DD. Paul. in l. fin. num. 2. C. de Posth. hered. Insti. Cognol. in l. 1. ff. si cert. per. num. 182.

Sed quaeritur utrum possit aliquando mulier supra decimum mensum uterum ferre. Nam circa id monstra & fabulæ narrantur; memini me legisse apud Trigan. lib. 1. de Christ. exped. apud Sin. cap. 10. fabulari Chineses quemdam eorum Philosophum nomine Lauzu octuaginta annis in parentis alvo fuisse gestatum; & apud Sebench. lib. 4. Obsru. tit. de partu, plures narratur historiae fœtuum, qui biennio, triennio, & quadriennio in utero fuerunt gestati, sed fabulis, & portentis omisissis, Bart. ubi proxime, annuum partum, & tredecimeftrem quoque admittit. & Concen. quest. sing. quest. 9. num. 8. Undecimeftrem & duodecimeftrem partum inter legitimos connumeravit, & ex nostris Aristot. 7. de hist. Anim. cap. 5. & Nicol. Florent. sermon. 6. de membr. genit. tract. 3. c. 9. nonnullas mulieres quatuordecim mensibus utero gestasse narrat, tamen supra decimum non portari nisi per paucos dies, ut infra dicam, cæteri contendunt omnes Philosophi, ac Medici, & ex Iurisperitis Alex. ubi supra, & Cognol. ibid. licet ergo nonnulla experientia adducantur partus annui, & majoris, quas nunc pro veris admitti volo, tamen non idcirco quicumque, qui duodecimo, aut terdecimo, vel ulteriori fœtus mensum edat, pro legitimo acceptandus est; hæc enim sunt de raro contingentibus, ex quibus quemadmodum non regulatur Natura, quia præter ejus institutum eveniunt, sic neque Leges ea attendunt, ut jam sæpius dixi.

Præcipuum dubium est de undecimo mense, nam Glo. in §. Vnum siquidem. Auth. de Restit. & ea que par. fœtum portari posse affirmavit per decem menses, & duos dies, licet Glo. in l. Gall. ff. de lib. & Posth. verbo post decem, non præfixerit dierum numerum, sed mulierem parere posse dixerit ex sententia Phycicorum per paucos dies supra decem menses, quos tamen Glo. marginalis ad prædictos duos dies restrinxit, quam opinionem lætus est Dyn. singul. 215.

Neque videntur tam Glo. quam alii DD. absque Medicorum, & Philosophorum consilio id affirmasse: nam Arist. loco sæpius cit. de hist. anim. 7. cap. 4. nonnullas mulieres undecimum mensum tangere dicebat, & ibid. Qui diuturniores, inquit, quam undecimo mense nasci videntur, latere putantur; quasi ad ejus mentem non infictus Naturæ mos sit, aliquos in undecimo nasci, sed bene supra hunc terminum, sed in undecimo naturaliter puerum nasci posse probat ex professo Væc. Trincavell. Epist. Med. Epist. 5. per totam.

Hippocrates quoque in lib. de septim. par. in principio, & in libello de octim. par. undecimeftres partus admittit, quamvis in posteriori libro limitare suam sententiam videatur, & undecimeftres ita quidem nasci dixerit, ut ex septem solummodo contentent quadragenariis; atque ea de re dicebat ipse, quod ducenti octuaginta dies sæpe undecimum mensum apprehendere videatur, eisdemque 280 dies septem quadragenarios constituit, ut cuilibet notum est. Secundum hanc ergo rationem undecimeftres ab Hipp. admissi non ideo undecimeftres dicuntur, quod integris decem mensibus, aliquot undecimi adjunctis nascantur, sed quia matres circa plenilunium, vel ultra illud concipientes, à primi mensis dimidium, vel aliquot paucos dies pro integro mense enumerant; unde si primum mensum

ex quindecim, vel paucioribus diebus constituas, (præsertim si menses lunares accipias) supererunt dies ad minus supra decimum mensum duo ex diebus 280. nam 263 dies, vel paucis adjectis horis, novem integros menses constant, quibus si mensum addas, ex quindecim aut paucioribus diebus constantem, vel decem menses confectos constitues, vel supererunt aliqui dies, qui principium erunt undecimi mensis; & idcirco tam Hipp. quam Arist. non dixerunt absolute, quosdam nasci undecimo mense, sed solum tangere, seu apprehendere undecimum mensum, at nasci undecimeftres, qui integris undecim mensibus in utero moram traxerint, neuter ipsorum affirmavit; & idcirco vel ipse Leges tales partus non admittunt, ut in prædicto §. Vnum siquidem. aperte videri potest.

Quod etiam manifeste elicitur ex Hipp. in sepe cit. libello de octim. par. in princ. ubi cum decimeftres septem dierum quadragenariis nasci tradidisset, subdit, eos perfectissimos esse, maximeque ut educerentur convenire, qui in primis quadraginta diebus nati fuerint; si enim, inquit, plures accesserint, pericula sunt, per hanc enim moram in utero contractam facile lumina arguunt virium debilitas tam ex parte fœtus, quam ex parte matris, & torpentis nativi caloris, & expultricis facultatis indicium elicitur, unde mirum non est, si cum tales nascuntur ob eam imbecillitatem succumbere voluerit Hipp. ex cuius sententia apparet, fœtum supra decimum in utero portari præter Naturæ institutum esse, & non nisi à morbo evenire; naturaliter enim decimum per longum spatium transgredi non contingit. Ego tamen non adeo septenario, aut cuivis alteri numero addictus sum, quin credam, etiam supra prædictos septem dierum quadragenarios fœtum portari posse usque ad dies fortasse trecentos, qui integros decem menses solares, aut decem lunares & paucos quosdam dies constituant; neque ob id periclitatum eum puto, nisi ex aliquo morbo debilitatus, cum ante nasci debuisset, ad hunc usque terminum ortum retardaverit.

Dubium porro, quod ex Homero. 11. Odyss. transacto principio movet Gellius loco sæpius citato Noët. Attic. lib. 3. cap. 16. ex quo etiam repetit Traq. in jam millies cit. glo. suscep. liber. num. 210. liceat etiam mihi animi gratia discutere. Nam licet de integro anno ea Homeri verba intelligerentur, ut nonnulli volebant, referente eod. Gellio, tamen inter ea, quæ de raro contingunt, liceret & illum ipsum calum recenter, & sic scrupulum omnem ex illo emanantem diluere: cum autem non ita fe res habeat, aliter locum illum exponere necesse est; sed apponamus primo hic Homeri verba, apud quem Neptunus alloquitur Tyro Salmonei filiam à se compressam in his verbis:

Gaudete mulier, perfecto autem anno
Paries splendidos filios.

Tametsi ergo Gellii ex Censorino hujus loci explanatio plenissime arrideat, nimirum, quod verbum illud, perfecto autem anno, non de absoluto vel confecto anno, sed de anno ad finem properante, vel affecto ut ipse loquitur, intelligatur, ego tamen crediderim, Homerum inibi non de temporis quantitate, sed de qualitate temporis locutum, tanquam si dixisset perfecto, revoluto, vel, cum se revoluerit annus, hoc est, in hoc ipso anno paries illustres filios, non autem ac si dixisset: cum hic annus ad suum finem properaverit, paries splendidos filios.

Neque absque ratione velim existimet aliquis, me hæc affirmare; licet enim Græcam linguam minime calleam, nec, ut eam callere videar, hic propositum habeam quatuor verba Græce confcripta ex aliorum ore mendicata apponere; tamen cum ex versionibus ex Græco sermone factis, quibus verbum verbo redditur tam in Homeri, quam in Hesiodi, aliorumque Poëtarum operibus eundem loquendi modum in isdem terminis aliis animadverterim, facillime adducor, ut credam, id omnimodam veritatem habere, quod supra audacter annuebam. Referam ergo quædam loca & ex Homero, & ex Hesiodo, quæ satis huic rei fidem augebunt, ac deinceps Græcæ linguæ peritioribus eam rem decidendam libentissime remittam. In Apollinis ergo Hymno Homerus cum de Iunone Typhaona pariente verba faceret, hæc habet:

Sed quando jam nescis, & dies persiciebantur,
Rursus perfecto anno, & venient horæ.

Hæc autem peperit neque diis similem, neque mortalibus
Grævemp; difficilemque Typhaona dæmonum mortalibus.

Facit insuper Hesiodi locus in Theogonia, qui de Terra pariente Erinnyes, & Gigantes ex decidentibus sanguinis guttis ab amputatis Cœli testibus sic loquitur:

— Illa quidem (generata) non incassum elapsa sunt
manu.

Quotquot enim guttæ proruperunt eruentæ

Omnes susceperunt Terra; circumvolans autem annis
Produxit Erinnyes validas, magnasque gigantes.

Neque mirandum est numero plurali hic Hesiodum dixisse, circumvolans annis, non vero circumvoluto anno, quia mos Græcorum mihi videtur plurali pro singulari uti Homer. Iliad. primo:

Suis superbus cito tandem animum perdet, Et:
Sed hic cognovit suis in mentibus.

& similiter passim ac sæpe ubique apud omnes. Hæc tamen minimum dubii parere fortasse poterunt, cum & ob plures partus, & ob diversum concipiendi, & nascendi modum non idem tempus, ac humanus partus requirivisse videantur; adduxi tamen, quod uno eodemque modo loquendi usus uterque sit, tam Homerus inquam in Odyssæa, quam ipsemet alibi, & Hesiodus hic. Sed alios adducere locos ad rem magis facientes præstabit, & idem Hesiodus ibid. in principio de Memoria cum Iove mixta, ac Musas pariente verba faciens, sic cecinit:

Novem enim ei noctes mixtus est Iupiter

Scorsim ab Immortalibus sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvoluta vero essent tempora

Mensium decreverunt, diesque multi transacti essent.

Ipsa peperit novem fixas concordet.

Sed & in Herculis Clypeo in principio (qui fortasse locus cum Homeri loco magis consonabit) Hercules alloquens Iolaum, narransque se una cum Iphiclo Iolai ipsius patre uno partu editum fuisse, inquit:

— Moxque nos revoluto anno

Nati sumus, neque ingenio similes, neque intellectus,

Pater tuus, & ego.

Vides ergo, quod idem omnino est modus hic loquendi Hesiodi, cum loco Odyssææ; neque enim potest hic locus de anno integro intelligi, quia constat Herculem fuisse decimeftrem ex Theocr. Idyll. 13. 31. & 36. cujus carmina recitat Traq. ubi supra. & ex Plauto pluries in Amphitru. præcipue vero Act. 1. sc. 2. ibi:

Nunc de Alcmena, dudum quod dixi minus.
Hodie illa pariet filios geminos duos;
Alter decimo post mense nascetur puer
Quem seminauit.

Non igitur, ut mihi videtur, aliud importare haec verba possunt, quam temporis qualitatem, ac si dixisset Hercules, in eo ipso anno, in quo Amphitryon à pugna reversus cum conjuge sua Alcmena concubuerat, nati sumus pater tuus, & ego. Itaque loquendi modum potius, quam aliquid aliud dignum ut ponderetur existimaverim, cui similem etiam reperies in sacris litteris, ut Reg. xvij. cap. 1. vers. 20. Et factum est post circulum dierum concepit Anna, & peperit filium quod idem est, ac revolvente se anno, ut Hesiodus, & Homerus loquuntur, concepit, &c.

Quod si haec eorum locorum interpretatio minime arideat, nisi Gellio admodum adductus sis, interpretationem eorum recipias, qui annum apud antiquos Græcos decem mensibus constituisse voluerunt; quemadmodum & apud Romanos Romuli tempestate: quam opinionem licet Gellius refellat, approbat tamen nonnulli recentiores, ut Andr. Lawr. Anacron. lib. 8. quaest. 30. argumento quod Homerus Æolus fuerit, & apud Æolus annus decem mensibus constaret. Sed quid dicemus ad Hesiodi auctoritatem, qui non Æolus, sed Beotus fuit? adde, quod minime constat, Homerum Æolum fuisse, neque ille ad ejus rei confirmationem ullum adducit testimonium; licet sciam ejus sententiam favere Herod. in Hom. vita.

Verumenimvero haec non, ut Gellio contradicerem, dicta sunt, sed ut opinionem meam, qualicumque ea sit, recitarem, quamquam fortasse ob Græcæ linguæ imperitiam illud minus mihi liceret; excusatione tamen dignam me existimabit, quisquis recto ac sincero animo haec leget.

Ex his autem, quæ superius adduxi, jam eam conclusionem eliciamus, posse humanum partum per paucos quosdam dies supra decimum mensem prorogari, acceptis etiam integris decem mensibus, quos tamen paucos dies ad certum numerum restringere debemus: nam supra decem dies vix unquam illud fieri posse crediderim, rarissime etiam & intra eosdem decem dies: per dies autem tres supra decimum mensem (ut cæteras quasdam historias, monstruosas potius, quam naturales præteream) observavit Annat. Lusi. Curat. Medic. Cent. 1. curat. 27. quem cum aliis refert Schenck. in observat. ubi supra.

Quando vero decem dierum, decemve mensium apud me sit mentio, ne suspicaris, me numero alicui esse additum, ut superstitiose credam, ob ejus numeri qualitatem non posse tales terminos prætergredi; immo ego nihil quicquam omnino virium numeris tribuo; quod etiam strenue defendit Martini. Delrio, disq. Mag. l. 1. quaest. 2. per totam, credant cæteri, prout ipsis melior ratio, aut præceptorum auctoritas perducet.

S V M M A R I V M.

- 1 Signa non vitalis fetus sunt in duplici differentia.
- 2 Signa demonstrantia factum non debito tempore fuisse editum. & num. 4.
- 3 Cur sine unguibus quidam nascantur.
- 5 Signa non vitalis fetus ex defectu aliquarum conditionum.
- 6 Signa ex parte matris.
- 7 Signa ex matris habitu.
- 8 Signa ex parte fetus.

- 9 Signa ex iis, quæ partum concomitantur.
- 10 Partus geminatio in homine non naturalis. Amplia ut num. seq.
- 12 Plures duobus nascentes difficillime, aut nullo modo, nisi de raro vivunt.
- 13 Conjectura argutissima intempestivi fetus.
- 14 Casus, de quo in l. si pater. ff. de sol. & lib. est ex raro contingentibus.
- 15 Alia conjectura non vitalis fetus. & numeris 16. 17. & 18.
- 19 Conjectura intempestivi fetus ex Legumperitorum opinione desumpta.
- 20 Signa factum vitalem futurum demonstrantia ex Mascardo.
- 21 Octimestris partus ultra octo dies vivere non potest. consuetur ibid.
- 22 Alia conjectura, demonstrans factum fuisse vitalem, examinat.
- 23 Presumptio vitalis fetus desumpta ex eo, quod ille per aliquod temporis spatium vixerit, nullius momenti est.
- 24 Quilibet fetus, qui vitalis esse non potest, est respiciendus, vel etiam octimestris, & quicumque per aliquod temporis spatium vivit, est recipiendus.

De signis non Vitalis fetus.

Q U A E S T I O V I.

IN superioribus quaestionibus de debito nascendi tempore, & quoham dierum aut mensium numero vitalis fetus edatur, jam plenissime actum est. At quia non constat interdum, quot mensium editus sit fetus, & idcirco in dubium vertitur, utrum vitalis sit nec ne, aut etiam si de tempore constet, tamen ex aliquo accidenti, & aliarum causarum defectu certi non sumus, an vivere possit, vel necessario interiturus sit, ea de causa breviter videndum nobis est, ex quibus signis colligere liceat, an fetus debito, vel non debito tempore natus sit, & utrum superesse possit nec ne, etiam si justo tempore in lucem sit egressus: nam & hoc ipsum posset inter lursperitos agitari.

Nonnulla ergo signa sunt, quæ factum ex eo, quod non justo tempore sit editus, non vitalem illum ostendunt: alia vero, quæ ipsum ex aliis causis vivere non posse commostrarunt. Factum immaturum, & non natum debito tempore, significat membrorum & constitutionis ipsius corporis imperfectio, ut quia meatus vel nimis adaperos ac patentes, vel oculos & omnino obferatos habet, vel digitos pedum manuumque non interstinctos, sed invicem coherentes, & unguibus carentes; hoc enim signum non vitalis fetus ponitur ab Hipp. in lib. de superstit. licet Arist. 7. de hist. Anim. cap. 4. nati quosdam sine unguibus tradiderit ex immodico salis usu à prægnante matre usurpato, cujus rei rationem reddit Mercerial. lib. 1. de morb. mul. cap. ult. in f. Quintiam si in lucem veniens fetus vocem non emittat, conjectari possumus, eum non justo tempore natum fuisse, aut ex aliqua morbifica causa debilitatum ita, ut non vitalis esse facile possit; quare de septimestres & octimestres, ut alias dixi, nascentes vocem nullam edunt, teste Alex lib. 2. probl. cum his tamen alia etiam indicia querenda erunt, quæ omnia simul juncta facile demonstrabunt, factum non esse maturo tempore natum: neque enim adeo difficile est hoc ex iis signis venari, ut putat Mascard. de Probat. concl. 1146. num. 30. vol. 3.

Porro

Quaestio VII.

De Partu legitimo, & Vitali.

Porro non vitalis fetus ex aliarum conditionum defectu cognoscitur ex signis partim desumptis ex parte matris, partim ex parte ipsius fetus, partim vero ex iis, quæ in partu fieri solent. Nam primo ex parte matris præsumi potest, factum non futurum vitalem, si mater in præcedentibus mensibus vel longis, molestisque, vel acutis ægritudinibus fuerit affecta: non enim ex iis sola mater male habet, sed plurimum, & maxime ipse fetus, & ut valet mater ita & puer. Hipp. de Nat. Puer. coinquinatur enim sanguis ipsius matris ex morbis, qui à puero attractus necessario ipsum in pejorem conditionem facit, plus attrahit, quam mater sit. Ex habitu etiam matris elicit Hipp. in lib. de superstit. factum non posse nasci vitalem in his verbis: Quæ partui vicina cavos habet oculos, faciemque subtumidam, cuique corpus torum, ac pedes intumescunt, tanquam alba puita detenta videatur, si ei aures, & summus nasus albescant, & labra livida fuerint, fetus, quos gestat mortuos parit, aut vivos male habentes, neque vitales, & exangues veluti morbosos, aut prius minime vitales peperit. sic & quæ mammas graciles, & flaccidas habet, aut si multum ex illis lac effluat, fetus male sanos, & difficulter vitales gerit, eod. Hipp. teste Aphor. sect. 5. Aphor. 52. & seq. & Cels. lib. 2. sue Med. cap. 6.

Ex parte ipsius fetus ultra commemorata signa, quæ demonstrent, ipsum maturo tempore natum non esse, quæ etiam non vitalem illum ostendunt, sunt quæ sequuntur: si, cum nascitur, non movetur, vel movetur quidem, sed debilitur, si neque ploret, nec vocem emittat, neque umbilicus ei infletur, nec sternutet, neque urinam reddat, nec aliud simile quidpiam efficere appareat, talis superflus esse non potest. Avic. 21. terris. tract. 1. cap. ult. quamobrem Hippocrat. in citato lib. de superstit. foetibus, qui cum labore nascuntur, & quos maxime debiles suspicamus esse, non ante vult abscondendum esse umbilicum, quam aliquid eorum, quæ supra commemoravimus, præstiterint.

Non prætereundum autem id, quod Macrobi. lib. 1. in somn. Scip. cap. 6. asserbat, septem nimirum horarum spatium discerni, an editus fetus victurus sit, necne: per totidem enim, inquit, horas, & non ultra, aëris halitum sustineret poterit, si præmortuus nascatur.

Ex iis denique, quæ partum concomitantur, potest haberi conjectura non invalida, an fetus superflus futurus sit, vel interiturus: nam si gemini nascantur suspicione non carent, cum partus geminatio in homine contra Naturæ legem videatur esse, asserente Arist. Probl. sect. 10. probl. 3. unde eos parum vivere, & ipse dixit, & firmavit Avic. 21. 3. tract. 1. cap. 17. quod multo facilius evenire certum est, si sexu distincti sint, eodem Arist. auctore. 4. de Gener. Anim. cap. 6. & 7. de hist. Anim. cap. 4. & Alb. Magn. 9. de Animal. tract. 1. cap. 5. quod si plures duobus nascantur, aut nullo modo, aut difficillime superflus esse poterunt; quamnam enim ratione uterus, qui unum aliquando vix perficere potest, tot ad debitam perfectionem poterit reducere? nascitur ergo ut plurimum imperfecti, ac debiles, nec debito alimento muniti, & facile etiam ante debitum tempus. Nam & hæc conjectura argutissima mihi videtur, quod fetus natus fuerit ante tempus Naturæ congruum, siquidem, ut sæpius jam dixi, partus fit ex alimentis defectu; quod tanto citius abluatur, quanto plures eo nutrien-

tur fetus, & sic partus tanto magis accelerabitur, cujus rei testis est ipsa experientia: plures enim ego vidi gemellos abortivos, nonnullos etiam septimestres, qui non nisi ob prædictam rationem defectuionis scilicet alimenti, quod utriusque ad nonum aut decimum sufficere non poterat, ante destinatum tempus ab utero in lucem protrusi sunt, quod etiam firmat ex recentioribus Vand. lib. 2. de morb. mul. cap. 6. & Vinc. Alfarus in de Quaestis per Epist. cent. 2. cap. 13. non mirum ergo est, si gemelli ut plurimum intereant.

Neque quicquam nos moveat rex. l. si pater. ff. de sol. & lib. ubi Ægyptiam mulierem quinos edidisse narratur, omneque incolumes una cum matre fuisse: nam hæc, aut similis quæpiam alia historia inter portenta potius connumeranda est; hic vero nos de iis, quæ ut plurimum accidere solent, verba facimus: alias enim videmus non solum gemellos, aut plures numero fetus de vita periclitari, cum uno utero gestantur, sed etiam, quia res maxime contra Naturam est, matres una cum foetibus obire, ut patet ex historia relata per Aul. Gell. Noct. Attic. lib. 10. cap. 1. & ex aliis ab aliis adductis.

Præterea si partus admodum difficilis fuerit, multum evidens conjectura erit non vitalis fetus, quinimmo à Rafi. 22. Contin. tract. 7. cap. 2. & ab Avic. 21. terris. tract. cap. 12. in princ. affirmatum est, factum nullo modo vivere posse, si partus difficultas quatuor diebus perduret. parienti enim actio non debet naturaliter esse longior viginti quatuor horarum, ut ex communi tradit Vand. lib. 2. cap. 7. si quoque ante aquarum eruptionem sanguis erumpat, suspicari licet de vita ipsius fetus; hoc enim partum violentum demonstrat, cum naturaliter aquæ primum apparere consuecant. Est vero hæc conjectura ab ipso Hipp. desumpta in lib. de superstit. transacto principio, ubi hæc habet: Si parturienti ante factum multus sanguinolentus citra dolorem fluxus contigerit, periculum est, ne fetus mortuus excat, aut minime vitalis edatur.

Addi potest inter hæc conjectura desumpta ex longiori mora in utero contracta, ut ex ejusdem Hippoc. sententia superiori quæst. annuebam; qui, si plures, dicebat, dies septem quadragenarius accedant, fetus perit; sed hæc fortasse conjectura fallacissima est, cum tam exquisitæ conceptionis, & prægnantiae dies plurimum mulieres minime caleant, neque si calerent, quicquam superfluitiofam numerorum observationem operari credam.

Est etiam & alia conjectura desumpta ex prægressa tempestate: nam idem Hipp. Aph. lib. 3. Aph. 12. Et reperit Cels. sue Med. lib. 2. cap. 1. in aliquibus tempestatibus, ut quando Hyems australis, & pluviosa, & serena fuerit, Ver autem siccum, & aequilium, mulieres, quibus partus in Ver incidit, ex quacunque occasione abortiunt; quæ vero pariunt, imbecilles & morbosos infantes pariunt, quare vel statim intereunt, &c. quæ conjectura aliis adjuncta non parum urgebit.

Cæterum lursperiti maximam conjecturam non vitalis, ac intempestivi, & præcipue octimestris fetus esse existimant, si partum concomitata fuerint sæva accidentia. Burf. conf. 67. num. 20. lib. 1. Mascard. de probat. concl. 1084. num. 5. vol. 2. sed hæc conjectura non tantum inservire pro intempestivo factu, quantum vult Mascard. mihi videtur, sed bene aliquid attestari posse de foetu non vitali: nam perfectissimi, & absolutissimi fetus partus

E 3

aliquan-

aliquando affert fecum hævilissima accidentia, ex quibus etiam matres aliquando periclitantur, licet Mascard. concl. 805. num. 5. vol. 2. concludat, in naturali partu ac tempestivo non adesse ea accidentia, ut in intemptivo ac non naturali; sed contra videmus aliquando evenire, nam & in naturali partu adesse, & in non naturali abesse videmus; hæc ergo conjectura fallacissima mihi videtur, & cui minime fidendum sit. Adducit insuper Mascard. ubi supra, alia quædam signa, quæ demonstrare possunt fetum esse vitalem, ut si nascatur in secunda, si moveatur cum lavatur, si vocem emitat, quæ quidem signa leviuscula sunt, & nullius pæne momenti: nam & in immaturis foetibus apparent, & in maturis ac vitalibus interdum minus conspiciuntur. Certiora ac tutiora mihi videntur ea, quæ supra à me adducta sunt, dummodo non uni, sed pluribus illorum standum esse concludamus; si enim foetus bene moveatur, & perfectus videatur, ac bene respiret, & tamen vocem non emitat, nec sternutet, &c. non ideo non vitalis iudicandus. contra vero si vocem emitat, & tamen illico immotus maneat, ac cætera signa supra commemorata non vitalis foetus compareant, pro non vitali venit reputandus.

Sed & illud, quod idem Mascard. concl. 1146. num. 8. vol. 3. pro conjectura attulit octimestris foetus, nimirum, quod ultra octo dies vivere non possit, non est ita verum, ut aliquando, & plurimum fortasse non fallat: nam non solum ultra octo dies

21 vivit interdum octimestris foetus, & ultra sexdecim, sed etiam ultra mensem, ut ego vidi. Sed quid, quod nonnulli etiam adolere potuerint, & senescere, ut plures probant auctores, quorum nonnullos citavi supra in hoc ipso tit. quæst. 4. num. 23?

Quid autem conducat ad demonstrandum, foetum potuisse vivere, si baptizatus fuerit, & traditus Ecclesiasticæ sepulturæ, ego quidem non video: nam etiam abortivi quinque menses, quatuor menses, ac his quoque recentiores, dummodo vitæ sensum præbeant, baptizari solent, & Ecclesiastica sepultura excipi. Vel ergo hæc conjecturæ vanæ omnino sunt & nullius momenti, vel ego fortasse Iureconsultorum mentem ac sensum non sum assecutus.

23 Nec majoris momenti videtur mihi esse ea præsumptio, quæ desumitur ex eo, quod foetus per aliquod spatium temporis vixerit, præsertim cum non declaretur, quanta debeat esse hæc temporis ac vitæ duratio. nam ego seximestres, & recentiores foetus per horas aliquot vivere conspexi, & contra vero nonimestres illico decedere, cum tamen confiter, illos nullo modo potuisse vivere, hos vero maxime, quantum ad temporis nascendi perfectionem pertinet. quod quidem multo magis urgebit, si velis, ad hoc ut vitalis dici possit, sufficere, ut per momentum vixerit, ut voluerunt Bart. in l. Quod dicitur. ff. de lib. & posth. num. 12. Tirag. in l. si inquam. C. de ren. donat. glo. si scilicet. lib. num. 188. Vignarell. apud Zilett. in cons. nit. vol. cons. 132. num. 11. Buisson. conf. 63. num. 20. nisi fortasse sufficere velint, ut foetus momento vivat ad eum effectum, ut ad patris hereditatem admittatur; nam & hi interdum, ut dixi, non solum per horas, sed etiam per aliquot dies vivunt. Sed cur octimestrem respiciunt, qui non solum per dies, sed per annos vivere aliquando potest? vel ergo quilibet, qui vitalis esse non potest, respiciendus, vel octimestris, & quicumque per momentum vivit, acceptandus.

SUMMARIUM.

- 1 Partus ex sua Natura non vitalis ad hereditatem partis non admittitur. amplia num. seq.
2 Partus quinque simul nasci possunt. Num. 6.
3 Quinque simul nascens esse possunt vitales ex l. si pater. de suis.
4 Septem uno enixu nasci possunt.
5 Historia Comissæ, quæ 365 factus uno enixu peperit.
6 Vix possibile est, ut tres factus uno partu vitales nasci possint.
7 Partus geminatio in homine est quid præter naturam. Num. 12.
8 L. Antiqui. mediocritatem quandam attendendam esse voluit quoad numerum factuum, qui uno partu nasci possunt. Tres posse nasci firmavit.
9 In hominum specie singulis vicibus singuli factus nasci debent.
10 Cur plures duobus nasci non possint, qui vitales esse possint.
11 Ex uteri angustia debiles factus procreantur.
12 Uterus humanus cellulas habet. contrarium ibid. Num. seqq. 16. & 17.
13 Accetabula uteri quid præter sint.

Quot factus uno partu nasci possint vitales.

Quæstio VIII.

Illud etiam apud Il. controversum est, quot nimirum factus uno partu nasci possint: nam & hoc scito maxime necessarium est ipsis Iustitiæ administratoribus, siquidem ut partus non vitalis ex sua Natura ad hereditatem admitti non debet, ut de nato ante septimum, vel in octavo ipsi Legumperiti iudicant, sicuti jam supra firmatum est; sic etiam & ubi ita nascatur, ut vitalis ex aliquo accidenti nullo modo esse possit, etiam si quoad nascendi terminum non deficeret, neque etiam ad hereditatem admitti deberet, quemadmodum dicendum esset, ubi tot simul nascerentur, ut nullus vitalis esse posset; inquirendum ergo jure optimo est, quot factus simul nasci possint, qui superstities ex sua natura futuri sint.

Perusalum habent Il. ut habetur in l. si pater. de solut. & lib. ex auctoritate Arist. quam repetit Gell. Noct. Attic. lib. 10. cap. 2. quinque simul possibile esse ut nascantur, argumento, quod totidem cellulas sint in humano utero, & repetit quoque Cagnol. in l. prima. ff. si cert. per. num. 182. & alii plures. quod autem vitales esse possint, probare potest exemplum inibi in l. se. supra citata relatum, de quo etiam in l. Antiqui. ff. si post. hered. per. de muliere illa Alexandrina, quæ quinque simul fuerat enixa, & omnes habebat incolumes. Glo. in l. Cuius quidem. §. suum heredem. & Paul. in d. §. suum heredem. ff. de acquir. hered. num. 1. ut perfectum palatum in humano utero constituerent, septem cellulis ornari illum voluerunt, atque ea de re septem nasci posse uno enixu autumati sunt.

Narrantur præterea quamplurimæ historiae mulierum, quæ numerosos partus ediderunt, quas omnes in unum recolletas habes apud Schenck. lib. 4. observat. tit. de Partu, quas hic apponere non est opus, satis sit ipsius Arist. auctoritatem adduxisse, ab ipsa etiam l. adductam in loco alias sæpe citato 7. de gen. anim.

anim. cap. 4. qui & quatuor, & quinque nasci simul posse asseverat, quod in Ægypto plurimum contingere fatetur. Quinetiam doctissimus vir Jonveri. lib. 3. Error. popul. cap. 11. multis probare nititur, novem uno partu & vitales, & robustos nasci posse, & nonnulli ibi ejus rei experientias, & historias adducit.

Verumenimvero, ut millies jam repetitum est, non licet ex his quæ raro contingunt, certam ullam regulam constituere. nam si ad id, quod aliquando factum est, respicere velimus, non modo quatuor, aut quinque, sed supra trecentos uno partu nasci posse fateri nobis liceret: nam constat Comitissam Margaretam Hermannii uxorem Comitis Hennebergiæ trecentos sexaginta quinque filios uno enixu peperisse; cujus historiae non solum multi fide digni auctores meminerunt, sed extat adhuc epitaphium insculptum in pago Laufdun in Hollandia, quod recitat Schench. ubi supra. de qua etiam historia inter Iureconsultos meminit Boëtius, ex quo repetit Vincent. Carrar. de Medico part. 4. num. 203. sed & Aven. apud eundem lib. 7. Annalium, mulierem narrat sub Friderico II Imperatore mille quingentos, ac quatuordecim factus enixam esse, cujus rei fides apud auctorem est.

8 Nos ad rei veritatem accedamus, ac dicamus, vix possibile esse, ut tres vitales factus uno partu edi possint, qui ad perfectum incrementum tam in utero, quam extra uterum deduci possint. quamquam etenim & Card. in lib. de uno. & Trincavell. lib. 11. de rar. cur. hum. corp. aff. cap. 17. & alii, & ego ipse viderim trigeminos etate proventus, & satis cunctis pateat historia Horatorum, quorum meminit Superius cit. l. Antiqui. tamen vix ex his firmari posse credo, quod plurimum ex iis, qui trigemini nascuntur, vivunt. Quod præter experientiam & Medicos, testantur etiam ipsi Astrologi, qui tergeminos & immaturos edi, & monstris sæpe membris donari fatentur, ut Prætom. lib. 3. de præd. Astron. c. 7.

Cum ergo de raro vivant, ego vix concedere auctum, ut trigemini vitales nasci possint, cum præsertim non solum trigeminos, sed geminorum plures interire, quam superesse indies videamus. Vnde Iure Arist. superius à me adductus dicebat, partus geminationem in homine esse quid præter naturam, & idcirco ex gemellis pauci servantur. Avic. 21. tertii tract. 1. cap. 17. Marinell. de med. mul. lib. 3. cap. 4. licet Il. in dicta l. Antiqui. firmaverint, mediocritatem quandam in hac re esse attendendam, & ea de re tres nasci posse voluerint, & superstitem ex quarta parte heredem fecerint. at mihi quidem lex videtur mediocritatem, quam dicit, non observasse, nimis enim excedit id, quod plurimum fieri contingit, fatique mediocritas servata videretur, si geminos nasci posse sancivisset, & jam natum ex tertia parte heredem fecisset; nam non ad id, quod eventum possibile est, sed quod plurimum sit attendere consentaneum videtur. Quamquam Aciar. disputat. lib. 2. c. 8. etiam quæ de raro eveniunt, attendi aliquando vult, & exemplificat in casu hoc, quod scilicet rarum est, mulierem trigeminos parere, tamen à lege attendi. At dici non potest, legem servasse mediocritatem, quia in humana specie naturaliter singuli singulis vicibus nasci debent factus, vel ad summum bini: naturæ enim lege, inquit Patreus (vir, ut omnes noverè, doctissimus) mulier simul & semel non est potens nisi duorum foetuum; argumento est, quod duabus tantum mammis do-

nata fuerit, quod etiam firmat Andr. Laur. Anat. lib. 9. cap. 2. Et Herc. Saxon. in sua Medic. præf. lib. 4. cap. 27. Immo Platerus Medicus doctissimus observat. suar. lib. 3. tit. de observat. in partu partum, qui unicuique non fit, contra Naturam esse asseveravit; idcirco enim uterum humanum unica ac simplici cavitate donari, dicebat Vesal. lib. 4. de hum. corp. fabr. cap. 15. Iure ergo optimo concludere licet, quod homo duos tantummodo foetus edere potest, qui vivere possint, & factam interdum numerosiorem sobolem non esse attendendam, quia monstruosa est, teste Plin. Nat. hist. lib. 7. cap. 3. & Pæro. lib. 23. cap. 52.

Et ratio hujus assertionis ea est, quia neque locus, neque alimentum tot foetibus sufficiens esse potest in materno utero; deficit ergo his ante debitum tempus alimentum à matre, & exitum ante tempus ab utero quærent, quippe cum id fieri semper contingat, Hipp. rest. in lib. de Nat. Puer. Et sic vel nascuntur & necessario interibunt, vel in utero ipso non nascentes contabescunt ac peribunt. Quinetiam & ex locorum angustia celerius nascuntur, quam oporteat, & debiles existentes decedunt; nam idem Hipp. in lib. de Genit. prope finem firmabat, uteri angustiam in causa esse posse, ut geniti liberi debiles nascantur. Si ergo & alimenti penuriam subire, & locorum angustia angustius ponas, non video, qua ratione superstities esse poterunt, cum nascuntur; nam hæc omnia necessario contingere, ubi plures duobus in utero existant, necesse est.

Hinc autem non discendum, antequam falsam illam opinionem ex hominum mentibus eradamus, quæ humanum uterum quinque, aut si mavis septem cellulis insigniri illis persuasit; vere enim fabulosum quid ac commentitium illud est, cum humanus uterus una solummodo cavitate donetur, licet pars dextra à sinistra per crassiusculam quandam lineam segregetur, ut optime demonstrant Medici, & Anatomici omnes recentiores præsertim; ante quos etiam Gal. idem docet pluribus in locis, præcipue vero in lib. de dissect. Vulo. cap. 3. In 6. de morb. vulg. comm. 2. tex. 44. & comm. 5. Aph. 48. & Avic. 21. tertii tractat. 1. cap. 1. ex recentioribus autem Fuchsius lib. 7. Parod. cap. 9. Vesal. de human. corp. fabr. lib. 5. cap. 15. Pareus sue Chirurg. lib. 2. cap. 34. & lib. 25. cap. 2. Columb. Anatom. lib. 11. cap. 16. Andr. Laur. Anatom. lib. 7. cap. 17. & lib. 8. quæstion. 21. Mercurius in la Commare lib. 1. cap. 2. Valærd. Anatom. lib. 3. cap. 14. Silvatic. Controv. Medic. controv. 81. Nancel. in Analog. Microcos ad Macrocos lib. 7. par. 3. probl. 4. Ne tamen existimes Il. omnino extra rem illud asseverasse, quod uterus humanus cellulas aut sinus habeat, neque enim absque Medicorum auctoritate locutæ sunt: nam Hipp. in lib. de Nat. Puer. in fin. dicebat, uterum humanum sinus plures, & incurvos habere. Nec desunt ex Anatomicis, qui cellulas ejusmodi in utero humano formaverint. Recentiores tamen antiquioribus in hisce rebus multo diligentiores illum his cellulis destitutum, sensu ipso demonstrarunt, & ejus rei veritatem patefecerunt.

Sed ne aliquid, quod ad hujus quæstionis absolutionem pertineat, hic desideretur, de uteri acetabulis mentio quoque nunc fiat, ne fortasse hæc unam eandemque rem esse cum hisce cellulis quisquis sit sibi persuadeat. sunt ergo acetabula 18

uteri capita quædam venarum ad uteri internam cavitate penetrantia, numero quidem in omnibus non uno, quorum usum quare apud præcitos auctores, quibus addere potes Fallop. in observat. Anatom. non longe à F. Bernesi. Physiol. lib. 1. cap. 2. & ante hos Gal. de diffict. vul. cap. ultimo. class. prima. & 1. de sem. cap. 7. class. 1. & 5. Aphor. 45.

S V M M A R I V M.

- 1 Qui conceptum per abortum data opera interimunt, jure merito à Legibus puniuntur.
- 2 Animatum conceptum interimens ultimo supplicio plectitur, inanimatum vero delens, pena extraordinaria puniuntur. Contrarium notum. 4.
- 3 Leges procurantes abortum non semper eadem pena puniri jubent.
- 4 Tex. l. si quis aliquid. ff. de penis examinatus.
- 5 Fetus homo non est. & num. seq.
- 6 Fetus ubi de suo commodo agitur, & homo est, & pro jam nato habetur.
- 7 Nullum majus commodum, quam vita.
- 8 Prima ratio, cur magis debeat puniri, qui animatum conceptum interimit.
- 9 Secunda ratio.
- 10 Absurdum esse affirmare, quem habere formam hominis, & non esse hominem.
- 11 Forma dat esse rei, ut num. seq. amplia.
- 12 Mutata forma interimitur substantia.
- 13 Qui animatum factum interimit, hominem occidisse dici debet.
- 14 Tertiatio.
- 15 Plures abortus contingunt fieri inanimato existente, quam animato.
- 16 Quarta ratio.
- 17 Fetus utrum dierum spatio animatur.
- 18 Septem dierum spatio homo perficitur.
- 19 Quadragesimæ die fetus est integre formatus.
- 20 Fetus animatus est, cum perfecte est formatus.
- 21 Non est natus omnium formationis, & coagmentationis terminus.
- 22 Supra sexagesimum factus semper pro animato habendus est.

Quot dierum spatio animetur conceptus.

Q V E S T I O I X.

Qui conceptum per abortum data opera interimunt, jure merito à legibus puniuntur, ut in l. Drusus. ff. de var. & extraor. crimin. & l. Cicero. ff. de penis. l. si mulierem. ff. ad l. Cornel. de sicar. l. si quis necandi. C. de sicar. & disponunt etiam constitutiones Pontificiæ c. Consulisti. quest. 3. & constit. Pontif. Sixti V. num. 107. in Summ. Bullarum, & testatur etiam ex Medicis Galii libell. cui titulus, An animal sit id, quod in Utero est, cap. ultim. class. 1. & ex recentioribus Wimbich. de ort. mensur. cap. 36.

Quoniam vero questio inter Iurisperitos est, an semper eadem pena veniant puniendi tam cum foetum animatum, quam cum inanimatum interimunt, idcirco videndum est, quo tempore animetur foetus, sed primo videamus opinionum circa infligendam poenam differentiam; ac profecto magis communis opinio videtur esse, eum, qui non animatum conceptum necavit, pena extraordinaria puniri debere, cum vero, qui animatum, ultimo supplicio

plectendum, ita tenet Glo. in cit. l. Drusus. ff. de variis & extraordinariis crim. quam sequuntur plures DD. Guliel. de sod. sing. 140. Inl. Clar. sentent. lib. 5. quest. 68. num. 2. Damohud. in Enchirid. par. aut Sim. in verbo Abortus. Vetus optm. comm. in verbo Allassin. num. 2. Chacher. decis. Pedem. 59. num. 2. & alios referunt Menoch. de Arbitr. lib. 2. cent. 4. cas. 356. num. 2. Rice. collect. decis. 590. par. 3. & collect. 1336. par. 4. Vide Farin. de homicid. q. 122. par. 6. num. 131. & seqq. & videntur ipsæ leges eandem habuisse mentem, cum abortum procurantem non semper eadem poena afficiant, sed aliquando poena extraordinaria puniri, aliquando autem ultimo supplicio plecti jubent; ut in citatis l. Drusus. & l. Cicero. & l. si mulierem. & l. si quis necandi. C. ad l. Cornel. de sicar. quos textus, ne inter se discordes esse dicas, jure merito distinguendum videtur, priores tres loqui de procurante abortum inanimati foetus, posteriori de interimente foetum jam animatum, ut sentit Gloss. in prædicta l. si quis necandi verb. Infantis.

Sed Menoch. ubi supra num. 7. distinctionem hanc admittere renuit, & indifferenter poena extraordinaria puniri voluit tam qui animatum, quam qui inanimatum foetum abortu ejici procuravit, sed auctoritates ab eo pro se adductæ nihilomags pro sua opinione, quam pro contraria facere videntur. tamen maxime suas sententia favore possit Sacer textus, Exod. cap. 21. vers. 22. & seq. qui multum confortare videtur cum legali textu, l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de Penis. nam verba pæne eadem videntur, licet causa non sit una, Sacer ergo textus ita habet: Si rixati fuerint viri, & percusserit quis mulierem prægnantem, & abortivum quidem fecerit, sed ipsa vixerit, subjacebit damno, quantum maritus mulieris expetierit, & arbitri judicaverint, sin autem mors ejus fuerit subsecuta, reddet animam pro anima. legalis vero tex. hæc habet: Qui abortionis, aut amatorium poculum dant, etsi dolo non faciunt, tamen quia mali exempli res est, humiliores in metallum damnantur, honestiores in insulam amissa parte bonorum relegantur, quod si ex eo mulier, aut homo perierit, summo supplicio afficiuntur. Tam Sacer ergo textus, quam legalis de mulieris quidem morte mentionem habent, at abortum simpliciter extraordinaria poena puniri voluerunt.

Tamen, si nostras leges attendere debeamus, textus dicitur l. si quis aliquid. non aliud innuisse videtur illis verbis, si mulier aut homo ex eo perierit, quam velle se, distinguere inter abortum animatum & inanimatum: cum enim supra dantes abortionis poculum poena extraordinaria plecti jussisset, addidit dehinc verba illa: Quod si ex eo mulier aut homo, hoc est animatus foetus perierit, summo supplicio affici debeat, ita ut verba illa, ex eo, non solum referantur ad poculum amatorium, sed etiam ad poculum abortionis. Et licet ex iisdemmet verbis inferri contendat Menoch. quod textus distinguit inter foetum, & hominem, cum foetus ex ejus sententia homo non sit, tamen Paul. quem refert Chacheran. ubi supra in ea l. si quis aliquid, voluit textum illum ita intelligi, ut verba illa eo modo, quo diximus accipiamus, ac si textus dixisset: si ex oblatione poculi abortionis mulier, aut conceptus animatus perierit, ad sumum supplicium damnandus est is, qui obtulit. Et quamquam foetus in utero existens ad aliquos effectus homo non dicitur, ut in l. Falcidia. ff. ad l. Falcidiam. Traj. de Retrat. §. 1. Gloss. 4. num. 78. &

Qui conceptum per abortum data opera interimunt, jure merito à legibus puniuntur, ut in l. Drusus. ff. de var. & extraor. crimin. & l. Cicero. ff. de penis. l. si mulierem. ff. ad l. Cornel. de sicar. l. si quis necandi. C. de sicar. & disponunt etiam constitutiones Pontificiæ c. Consulisti. quest. 3. & constit. Pontif. Sixti V. num. 107. in Summ. Bullarum, & testatur etiam ex Medicis Galii libell. cui titulus, An animal sit id, quod in Utero est, cap. ultim. class. 1. & ex recentioribus Wimbich. de ort. mensur. cap. 36.

Quoniam vero questio inter Iurisperitos est, an semper eadem pena veniant puniendi tam cum foetum animatum, quam cum inanimatum interimunt, idcirco videndum est, quo tempore animetur foetus, sed primo videamus opinionum circa infligendam poenam differentiam; ac profecto magis communis opinio videtur esse, eum, qui non animatum conceptum necavit, pena extraordinaria puniri debere, cum vero, qui animatum, ultimo supplicio

- 10 Et primo ac principaliter ratione animæ, quam is qui animatum foetum delet, sacro baptismatis lavacro expolians, uno eodemque tempore vita æterna depauperavit; quod si homicida, qui tamen temporalem vitam, quantum præsumere licet, solummodo adimit, mortis reus est, multo magis reus mortis debet esse is, qui poculum abortionis propinavit, & animatum foetum interemit, cum illum & temporalis & æternæ vitæ bonis unâ denudaverit.
- 11 Secundo, quia nulla differentia est inter animatum conceptum, & natum jam hominem: nam & ille, ut hic homo est, quia habet jam rationalem animam, ut probat abunde Gal. in lib. An animal sit, cap. 4. & luculentissime Nancel. in Analog. Microc. ad Macro. lib. 7. par. 4. probl. par. 3. de legitimo partu, habet ergo jam hominis formam, quod nullus controveret; absurdissimum vero esset affirmare, habere illum formam hominis, & non esse hominem: nam forma dat esse rei, est commune Philosophorum axioma, & firmant ipsæ leges in l. Julianus. §. si quis. ff. ad exhibend. quod intellige non solum de esse simpliciter, sed etiam de esse individuali: nam per formam substantialem quicquid est constituitur in tali esse individuali, & idcirco mutata forma interimitur substantia, ut satis superque notum habemus Philosophi, & notat ead. l. Julian. ubi supra, jure ergo animatum conceptum abortu interimens, hominem occidisse dici debet, & homicida est. c. Consulisti. quest. 3. probat Hestren. in summ. lib. 5. de homic. casual. & volum. num. 2. & alibi tanquam homicida ergo hic ultimo supplicio jure puniendus est.

Tertio, quia procurans abortum animati foetus multo majorem vim Naturæ infert, nec solum conceptum perimit, sed & matri plurimum obest, illamque in multo majus discrimen trahit, ut notat Mercerial. lib. 1. de morb. mul. cap. 2. in fin. Cum enim foetus animatus non est, quia magis tenellus, & ligamenta habens admodum debilia, facile modica adhibita vi ab utero excidit, neque, cum anima careat, potest impendenti violentiæ ita resistere, ut quando animatus est, atque hinc accidit, quod multo plures abortus contingunt, cum foetus anima caret, quam cum animatus est, post se. quadraginta dies, teste Hipp. in lib. de Nat. Puer. & Arist. 7. de hist. Anim. cap. 3.

Quarto, si is qui medicamentum præbet conceptionem impediens, aut generationem, tanquam homicida puniri debet, ut habetur ex cap. si aliquis. De homicid. cas. & volum. & ex constitutione Sixti V. in summ. bull. num. 107. Chacher. decis. Pedem. 59. num. 2. (licet sciam alios contrariæ opinioni libentius adhæsisse. Bos. in præct. crimin. tit. de homic. num. 9.) multo magis puniri debet, qui jam formatum, & animatum conceptum abolevit.

Seitu ergo mirum in modum Iustitiam administrantibus necessarium est, quo dierum termino conceptus animatus existat, ne mitiori quam deceat poena atrocissimum delictum, quale hujuscemodi homicidii genus est, plectatur.

Ejus rei variæ, ac toto cælo inter se dissidentes opiniones recitantur; siquidem ex recentioribus sunt qui trium dierum spatio animatum fieri conceptum volunt, ita uterit, & longioribus veteri rationibus demonstrare nititur Thom. Fien. de Formati. 21. fit. quest. 10. concl. 11. ex Hipp. tamen & Arist. auctoritate Mercerial. ubi proxime, septem diebus hominem perfici, & anima donari notavit. & apertissime illud ipsum manifestat idem Hipp. in lib. de Nat. Puer.

Menoch. ubi supra num. 3. ex Arist. & Plin. firmavit, conceptum, si masculus sit, quadragesima die esse animatum. Sic & lo. Aloyf. Riv. in Prax. Archiep. Neapol. 609. num. 1. ex Bar. & aliorum opinione, masculum quadragesima, foeminam 80 animari firmat. sed Paul. in l. suam hered. num. 2. ff. de acquir. hered. & alii quos citat, & sequitur Chacher. ubi supra num. 3. indifferenter de quocunque conceptu verificari voluerunt, quod quadragesima die & formatus, & animatus sit.

Hippocrates varie variis in locis de foetus formatione locutus videtur, nam tunc animatur foetus, cum perfecte est formatus, ut tradit Gal. 15. de usu. part. cap. 5. class. 1. ex Hipp. ergo sententia eodem spatio animabitur foetus, quo vult eum perfecte esse formatum, quod plerumque diebus triginta in masculis, & duobus supra quadraginta in foeminis contingit, ut in lib. de Nat. Puer. & alibi habetur. Roder. à Cast. distinguens, lib. 3. de Nat. mul. cap. 6. inter animal, & hominem, volentique foetum ante animal esse, quam hominem, animam rationalem non ante tertium quartumve mensum infundi concludit, atque hic nova dubitatio insurgere posset, an scilicet abortum procurans ante tertium quartumve mensum, sed cum jam animatus conceptus est, eadem poena puniri debeat, qua puniendus esset, qui abortum procuraret post dictum tempus. & videretur dicendum, nil differre inter se inanimatum esse foetum, & anima rationali destitui; idcirco nulla consideratione dignum esse tale dubium.